

УДК 339.9**Герасимчук В.Г.**

докт. екон. наук, професор

Національний технічний університет України «КПІ»

**БАЛКАНСЬКІ КРАЇНИ В СТРУКТУРІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
УКРАЇНИ*****BALKAN COUNTRIES IN THE STRUCTURE OF FOREIGN TRADE UKRAINE***

Наведено групи показників оцінки конкурентоспроможності держав і місце України у світових рейтингах. Проаналізовано напрями освоєння цільових ринків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Досліджено тенденції розвитку двостороннього співробітництва України з балканськими країнами: Болгарією, Боснією та Герцеговиною, Македонією, Сербією, Словенією, Хорватією, Чорногорією, Албанією, Грецією. Акцентована увага на необхідності збільшення в структурі експорту товарів з високою часткою доданої вартості.

Приведены группы показателей оценки конкурентоспособности государств и место Украины в мировых рейтингах. Проанализированы направления освоения целевых рынков при осуществлении внешнеэкономической деятельности. Исследованы тенденции развития двустороннего сотрудничества Украины с балканскими странами: Болгарией, Боснией и Герцеговиной, Македонией, Сербией, Словенией, Хорватией, Черногорией, Албанией, Грецией. Акцентировано внимание на необходимости увеличения в структуре экспорта товаров с высокой долей добавленной стоимости.

An assessment of group performance and competitiveness of Ukraine's place in world rankings. Ways of developing target markets in foreign trade activity. The tendencies of development of bilateral cooperation between Ukraine and the Balkan countries: Bulgaria, Bosnia and Herzegovina, Macedonia, Serbia, Slovenia, Croatia, Montenegro, Albania, Greece. Attention is given to the need to increase exports of goods with high value added.

Ключові слова: глобалізація, інновації, індекс людського розвитку, експорт, конкурентоспроможність, сталий розвиток, стратегія

Вступ. Україна володіє плодючими землями, розвинутою транспортною інфраструктурою, значними запасами природних ресурсів, потужною металургійною та хімічною промисловістю. Разом з тим в Україні – незначні обсяги ВВП на душу населення, великий розмір державного боргу, невисокий рівень якості життя населення. Значна питома вага в структурі промисловості припадає на матеріало-, енерго- і трудомісткі виробництва. Від когорти розвинених держав світу Україну все більше віддаляють: нерозвиненість внутрішнього ринку, низька конкурентоспроможність вітчизняного виробництва, послаблення державного управління економікою. Президент держави В.Ф. Янукович виголосив стратегічний курс: упродовж десяти років Україна має увійти в число 20 найпотужніших економік світу.

Наміри - амбіційні. Діяти потрібно втричі енергійніше конкурентів. Необхідно зміцнювати внутрішній ринок, посилювати експортний потенціал, реалізовувати стратегію інноваційного розвитку. У працях Л.Л. Антонюк, О.Г. Білоруса, В.В. Козика, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогона, Н.А. Мікули, Є.Г. Панченка, Ю.М. Пахомова, А.М. Поручника, В.В. Рокочі, А.П. Румянцева, Є.В. Савельєва, В.І. Чужикова, Т.М.Циганкової, інших авторів розглядаються багатосторонні аспекти міжнародного економічного співробітництва у контексті розвитку глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. Разом з тим осторонь у наукових дослідженнях залишаються питання теорії і практики торговельно-економічних відносин України з балканськими державами. Саме «балканський вектор» і став предметом уваги у підготовленій праці.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в оцінці рівня конкурентних переваг держави при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізаційних викликів, пошуку шляхів і методів її активізації, у т.ч. в підвищенні ефективності торговельно-економічних зв'язків з балканськими країнами.

Методологія дослідження. Теоретичною та методологічною основою наукового дослідження є діалектичний метод пізнання істини, принципи системного аналізу, методи статистичної обробки і аналізу інформації, моделювання, фундаментальні положення таких наукових дисциплін, як історія економічних вчень, маркетинг, міжнародна економіка, теорії ринкової економіки, концепції глобалізації та сталого розвитку, публікації структурних підрозділів ЄС, ООН, праці вітчизняних і зарубіжних авторів з проблем розвитку світової економіки.

Результати дослідження. 1. Підвищувати конкурентоспроможність соціально-економічної системи держави. Серед критеріїв оцінки рівня конкурентоспроможності країни: продуктивність праці (у грошовому, натуральному і трудовому вимірах), енергомісткість продукції, індекс людського розвитку (ІЛР), прибутковість бізнесу і т.п. Міжнародний інститут розвитку управління (МІРУ) в Лозанні (Швейцарія) у Щорічному рейтингу конкурентоспроможності країн світу (IMD WCY) агрегує і аналізує 323 показники і експертні оцінки. Україна демонструє в рейтингу далеко не найкращі результати: 46-те місце з 55 – у 2007р., 54-те з 55 - у 2008р., 56-те з 57 – у 2009р., 57-ме із 58 у 2010р. ІЛР України за 2010 рік дорівнює 0,710, що відносить країну на 69 позицію з 169 держав світу. За період 1990-2010рр. очікувана тривалість життя зменшилася на 2 роки і становить 69 років. ВНД на душу населення в Україні за цей період зменшився на 27 %. У 1991 р. за ІЛР Україна перебувала на 32-му місці (за іншими даними на 45-му місці) серед 175

країн світу. Всесвітній економічний форум (ВЕФ) опублікував рейтинг GCI - глобальної конкурентоспроможності держав 2007-2008 [1]. Україна в ньому посіла 73-тє місце, опустившись на чотири сходинки вниз порівняно з 2006 роком. За індексом глобалізації Україна посіла 43-тє місце серед 72 країн, погіршивши свій попередній результат також на чотири позиції.

2. Аналіз і вибір сегментів міжнародних ринків. Україна провадить політику економічного співробітництва та розвитку зовнішньоекономічних відносин з 215 країнами світу. За даними Держкомстату України (тут і надалі по тексту [2] – В.Г.), до 2006р. сальдо зовнішньої торгівлі мало позитивне значення, тобто експорт перевищував обсяг імпорту. В даний час ситуація дещо інша. Мінусове сальдо за останні роки у млрд дол США (2007р. - 7,2; 2008р. - 13,5; 2009р. – 5,7; 2010р. – 3,3) у торговельно-економічних відносинах з зарубіжними партнерами свідчить про активізацію товарообігу явно не на користь України.

У січні–жовтні 2010р. експорт товарів становив 41,0 млрд дол США, імпорт – 47,9 млрд дол США. Порівняно з відповідним періодом 2009 р. експорт збільшився на 29,9 %, імпорт – на 33,5 %. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 6,9 млрд дол США. До країн СНД експортовано 36,5 % усіх товарів, до країн ЄС – 24,9 %. Російська Федерація залишається найбільшим торговельним партнером України (26,2 % експортних та 36,7 % імпортних поставок). Збільшився експорт товарів до основних країн-партнерів: Італії, Росії, Польщі, Білорусі, Туреччини, Німеччини, Індії. Із країн СНД імпортовано 44,2 % усіх товарів, із країн ЄС – 31,4 %. Збільшились обсяги імпортних поставок із Росії, Китаю, Білорусі, США, Польщі, Італії, Німеччини. Найактивніше здійснювали експортно-імпортні операції з товарами підприємства м. Києва, Донецької та Дніпропетровської областей. Перевагу вітчизняний товаровиробник повинен, на нашу, віддавати традиційним ринкам і стратегічним партнерам, а саме: 1) Росії; 2) ЄС; 3) США; 4) країнам-сусідам (по суші і по морю); 5) країнам БРІКС. Важливим вектором зовнішньоторговельних зв'язків України повинні виступати також країни Балканського півострова, стан і перспективи з якими охарактеризуємо нижче.

3. Україна - Болгарія. Болгарія залишається найбільшим торговельним партнером України на Балканах і одним із найбільших в Європі. Важливими аспектами зростання взаємного товарообігу стали вступ України до СОТ і перспективи створення зони вільної торгівлі з ЄС. Зовнішньоторговельний оборот товарами у 2008 р. сягнув максимальної величини - 1,345 млрд дол США (табл. 1). Позитивне сальдо для України становило 866,579 млн дол США. За січень-листопад 2010 р. український експорт (товари) в Болгарію становив 408,4 млн дол США. Імпорт з Болгарії становив 193,8 млн дол США. Основні товарні групи українського експорту в Болгарію: чорні метали та вироби з них, енергетичні матеріали (вугілля та кокс), механічне обладнання, машини та механізми. Переважну частину болгарського експорту в Україну

становить продукція фармацевтичної промисловості. В економіку України з Болгарії інвестовано 19,9 млн дол США (станом на 01.01.2010 р.). В Україні діють 200 підприємств за участю болгарського капіталу та 67 представництв болгарських компаній. В Болгарії зареєстровано близько 60 представництв українських фірм, зокрема «Аеросвіт», «Українське дунайське пароплавство». Також діють 274 спільних підприємств за участю українського капіталу [3].

Таблиця 1

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною і Болгарією
(млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	298,5	543,5	595,7	554,0	1105,9	395,5	408,4
Імпорт	65,2	108,7	130,4	169,6	239,4	151,8	193,8
Сальдо	233,3	434,8	465,3	384,4	866,5	243,7	214,6

4. Україна–Боснія і Герцеговина. Істотний вплив на розвиток торговельно-економічного співробітництва між Україною та Боснією і Герцеговиною (БіГ) має специфічна внутрішньополітична й соціально-економічна ситуація у БіГ. Обсяги зовнішньоторговельного товарообігу між Україною та БіГ залишаються відносно незначними (табл. 2).

Таблиця 2

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Боснією і Герцеговиною (млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	10,5	15,1	81,6	78,1	101,2	9,5	13,0
Імпорт	0,1	3,3	7,5	6,6	10,8	8,9	6,3
Сальдо	10,4	11,8	74,1	71,5	90,4	0,6	6,7

Максимум за показником товарообігу між двома країнами мав місце у 2008 р. – 112,0 млн дол США (експорт – 101,2 млн дол США, імпорт – 10,8 млн дол США, сальдо - 90,4 млн дол США). У 2009 р. активність зовнішньоекономічної діяльності знизилася катастрофічно - практично у десять разів. Протягом 2010 р. дещо відновилася позитивна динаміка зростання обсягів взаємної торгівлі. За 9 місяців 2010р. обсяг торгівлі товарами між Україною та БіГ становив 11,145 млн дол США. Сальдо взаємної торгівлі товарами є на користь української сторони - 1,615 млн дол США. Домінуючими статтями експорту з України до БіГ залишалися вироби з чорних та кольорових металів (95 % експорту). В структурі імпорту з БіГ до України переважала хімічна продукція

(80 % імпорту). Перспективи розвитку економічного співробітництва між Україною та БіГ багато в чому залежать від готовності української сторони цілеспрямовано працювати на боснійсько-герцеговинському ринку [4].

5. Україна–Республіка Македонія. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Республікою Македонія (РМ) здійснюється в рамках Угоди про вільну торгівлю (2001р.). Упродовж 2005-2008 рр. двосторонній товарообіг товарами збільшився в 4,2 раза і досяг у 2008 р. свого максимуму - 191,4 млн дол США (табл. 3). На кінець 2008 р. обсяги прямих інвестицій із Македонії в економіку України становили 2,2 млн дол США. Інвестиції вкладені у 15 українських підприємств. Успішним прикладом українсько-македонського співробітництва є діяльність македонської будівельної компанії «Граніт», яка стала переможцем міжнародного тендеру по реконструкції відрізка Стрий-Львів автомагістралі Київ-Чоп. Сума проекту становила 45 млн євро. Інвестиції з України в економіку Македонії становили 286,1 тис. дол США.

За січень-вересень 2010 р. зовнішньоторговельний обіг товарами і послугами становив 92,6 млн дол США. Експорт товарів і послуг з України до Македонії зріс в 2,7 раза. Імпорт македонських товарів і послуг в Україну зменшився на 74,8 %. Позитивне сальдо для України становить 55,4 млн дол США. Обсяги торгівлі товарами збільшилися в 1,7 раза. Експорт товарів з України до Македонії збільшився у 2,8 раза. Імпорт македонських товарів в Україну зменшився на 43,9 %. Позитивне сальдо для України за цей період становило 60,1 млн дол США. Основні групи експорту товарів з України до Македонії: чорні метали, енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки, електричні машини та устаткування, мідь і вироби з міді. Основними групами імпорту з Македонії є: чорні метали, тютюн, овочі і коренеплоди, фармацевтична продукція, цитрусові.

Таблиця 3

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною і Республікою Македонія (млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	41,8	35,9	69,5	97,1	184,1	42,3	87,8
Імпорт	1,3	2,6	4,9	8,3	7,3	31,3	17,3
Сальдо	40,5	33,3	64,6	88,8	176,8	11,0	70,5

За 9 місяців 2010 р. Україна за обсягами товарообігу товарами посіла 16 місце серед 180 торговельних партнерів РМ, за обсягами імпорту з України – 12, експорту в Україну – 19 місце. Українськими компаніями укладено два важливих контракти на загальну суму майже 12,5 млн євро. Це - постачання міських автобусів (ТОВ «Львівський автобусний завод») та проектування 160

км газопроводу (ПАТ «Укргазпроект»). Зазначені дії є важливим кроком для диверсифікації експорту в РМ, оскільки 93,4 % українського експорту припадає на металургійну продукцію [5].

6. Україна–Республіка Сербія. Україна належить до 20-ти найбільших торговельних партнерів РС. За обсягами українського експорту до Сербії у січні–серпні 2010 р. Україна (1,7 %) зберегла 17 позицію серед основних торговельних партнерів країни з імпорту. Товарообіг між Україною та РС у січні–серпні 2010 р. становив 165 млн дол США, що на 62 % або на 63 млн дол США більше відповідного показника минулого року (табл. 4).

Таблиця 4

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною
і Республікою Сербія (млн дол США)

Показники	2001 р. (Ю)	2005 р. (Ю)	2006 р. (С + Ч)	2007 р. (С + Ч)	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	60,5	250,8	250,2	348,8	555,6	133,7	174,7
Імпорт	22,7	53,1	72,2	66,3	87,9	49,6	70,4
Сальдо	37,8	197,7	178,0	282,5	467,7	84,1	104,3

Основними групами експорту товарів з України до Сербії залишалися: руди, шлаки та зола, чорні метали, енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки, деревина і вироби з деревини, папір та картон. Основними групами імпорту товарів з Сербії до України були: полімерні матеріали, пластмаси, фармацевтична продукція, насіння і плоди олійних рослин, деревина і вироби з деревини, котли, машини, апарати і механічні пристрої. Основними українськими експортерами є: «Мітал Стіл», Полтавський ГЗК, «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», НКМЗ, «Квант» м. Харків, «Азовсталь», «Єнакієве», «Макіївка». Так, «Азовмаш» у 2010 р. поставив сербському металургійному комбінату US Steel Serbia вузли вантажного обладнання для доменної печі [6].

7. Україна–Республіка Словенія. За обсягом двостороннього товарообігу Республіка Словенія посідає 38 місце серед країн-партнерів України в світі і 81-ше за обсягом ринку збуту українських товарів. Серед країн колишньої Югославії в 2007-2008 рр. Словенія вийшла на перше місце за обсягом товарообігу з Україною. Згідно з даними Держкомстату України, за підсумками 2008 р. товарообіг товарами становив 259,5 млн дол США, обсяг експорту товарів з України до Словенії - 27,5 млн дол США, обсяг імпорту словенських товарів в Україну - 232,0 млн дол США. Сальдо у зовнішній торгівлі традиційно складається на користь партнерів із Словенії – 204,5 млн дол США (табл. 5). Двостороннє торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво між Україною та Словенією у 2009-2010 рр. зазнало деяких змін порівняно з

попередніми роками. За 10 місяців 2010 р. товарообіг товарами становив 169,5 млн дол США. Обсяги експорту товарів з України до Словенії становлять 7,1 млн дол США, обсяги імпорту словенських товарів в Україну - 162,4 млн дол США. Головні товарні позиції в структурі українського експорту: чорні метали та вироби з них, полікарбонатові кислоти, деревина та вироби з неї. Основну частку українського імпорту зі Словенії становлять: ліки та медичні препарати, побутова техніка, телефонні станції.

Таблиця 5

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною
і Словенією (млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	10,9	32,5	24,9	42,5	27,5	11,0	8,3
Імпорт	46,4	125,5	291,5	545,3	232,0	185,4	183,6
Сальдо	35,5	92,5	266,6	502,8	204,5	174,4	175,3

Станом на 01.12.2010 р. в економіку України залучено 28,0 млн дол США інвестицій зі Словенії. На території України діє 35 підприємств зі словенським капіталом. Так, транспортно-логістична компанія «Інтерєвропа» проектує будівництво логістичного центру та автомобільного терміналу у передмісті Києва на суму 15,6 млн євро. Металургійне підприємство «Маріборська ливарня» проектує відкриття виробничої лінії в Україні [7].

8. Україна-Хорватія. В 2006 р. в рамках участі делегації Українського центру сприяння іноземному інвестуванню («ІнвестУкраїна») в роботі 2-ї міжнародної конференції «Прямі іноземні інвестиції: вплив на економіку Хорватії» підписано Меморандум про співпрацю між «ІнвестУкраїна» та Агентством зі сприяння експорту та інвестицій Хорватії (APIU).

Таблиця 6

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною
і Хорватією (млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	29,8	60,6	78,4	104,9	136,2	15,0	30,1
Імпорт	6,9	19,4	37,6	55,8	60,2	45,8	40,5
Сальдо	22,9	41,2	40,8	49,1	76,0	30,8	10,4

Товарообіг між Україною та Хорватією упродовж 2001-2008рр. мав чіткі тенденції до зростання (табл. 6). Світова економічна криза внесла певні корективи в зовнішньоекономічну діяльність обох країн. У цій ситуації дещо у вигірній ситуації опинилася Хорватія. Сальдо товарообігу у 2009-2010 р. складається на її користь [8].

9. Україна-Чорногорія. Оскільки Чорногорія нещодавно стала незалежною державою (03.06.2006 р.), торговельно-економічні відносини між двома державами лише починають формуватися. Товарообіг за підсумками 11 місяців 2010 р. становив 2,7 млн дол США (табл. 7). Незначний рівень обсягів торговельного обігу між двома країнами дипломати пояснюють: загальним скороченням (більш як на 40 %) обсягів зовнішньої торгівлі України; незавершеністю українсько-чорногорських переговорів щодо вступу Чорногорії до СОТ; значний обсяг українського експорту та чорногорського імпорту здійснюється сербськими фірмами (за свідченням керівництва ТПП Чорногорії, цей обсяг становить близько 40 % всіх експортно-імпортних операцій між Україною та Чорногорією); українські товаровиробники не беруть участь у виставкових заходах в Чорногорії; незавершеністю формування договірно-правової бази двосторонніх торговельно-економічних відносин.

Таблиця 7

Динаміка товарообігу між Україною і Чорногорією
(млн дол США)

Показники	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	-	-	2,7	0,5	1,5
Імпорт	-	-	1,0	1,0	1,2
Сальдо	-	-	1,7	0,5	0,3

За структурою товарообігу основними позиціями українського експорту є: чорні метали, мастила, освітлювальне та холодильне обладнання, папір та вироби з нього, целюлозні волокна. Основними позиціями чорногорського імпорту до України є: шнури вогнепальні, детонатори, сигнальні ракети, піротехнічні вироби. Характерною особливістю двосторонніх торговельно-економічних відносин є те, що їх обсяги формують насамперед представники малого та середнього бізнесу. Чорногорська фірма «Еко-Gas» та завод «ЛАЗ» розпочали переговори щодо придбання автобусів і створення в Чорногорії регіонального сервісного центру. Нині в Києві, Харківський, Дніпропетровський та Львівські областях функціонує 10 підприємств з чорногорським капіталом в галузі будівництва, транспорту та сервісу [9].

10. Україна–Республіка Албанія. Україна виступає одним із провідних торговельних партнерів Албанії (табл. 8). Найбільш вдалим для українських експортерів був 2007 рік. Обсяги поставок становили 104,0 млн дол США. Серед близько 30 українських підприємств, які співпрацюють з Албанією, за обсягами торгівлі можна виділити: ВАТ «Лукойл–Україна» - нафтопереробка та поставка нафти, АТ «Чернівецький машинобудівний завод» – виготовлення резервуарів для нафти і газу, ВАТ «Міттал Стіл – Криворіжсталь»,

«Запоріжсталь», ВАТ «Стальканат» - експорт чорних металів та виробів з них, ВАТ «Запорізький завод металоконструкцій» – виготовлення металоконструкцій. На українському ринку діє близько 20 албанських компаній. Основними партнерами виступають компанії «RIRA S.A.», «IKONA LTD» – торгівля чорними металами, «Olim» – імпорту сільськогосподарської продукції, «AFA» – торгівля зерновими. Головною проблемою в двосторонніх відносинах залишається небажання українських підприємств співпрацювати з албанським бізнесом через імідж Албанії як фінансово неспроможної країни [10].

Таблиця 8

Динаміка показників торгівлі товарами між Україною та Республікою Албанія
(млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	12,2	55,5	90,2	104,0	80,4	76,3	44,4
Імпорт	0,5	1,1	0,3	0,1	0,4	0,2	0,6
Сальдо	11,7	54,4	89,9	103,9	80,0	76,1	43,8

11. Україна–Республіка Греція. Торговельно-економічні відносини між Україною і Грецією розвиваються досить динамічно (табл. 9). На кінець 2008 р. на території України діяло 113 підприємств з грецьким капіталом.

Таблиця 9

Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Грецією (млн дол США)

Показники	2001 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р. (січень-листопад)
Експорт	138,4	137,8	120,1	221,0	339,4	100,3	134,3
Імпорт	38,9	67,7	78,1	117,3	171,9	82,8	92,4
Сальдо	99,5	70,1	42,0	103,7	167,5	17,5	41,9

Греція займає 12 місце (0,7 % від загального обсягу) за обсягами прямих інвестицій в Україну серед країн Європи. Обсяг грецьких інвестицій в економіку України становить 285,4 млн дол США. Найбільш привабливими сферами для грецьких інвестицій у 2010 р. залишаються фінансова діяльність та будівництво. На українському ринку функціонують грецькі банки – «Піреус Банк», «EFG Євробанк Ергасіас», «Альфа Банк», «Марфін Егнатія Банк». Можливості виходу на грецький ринок опрацьовує український «Приватбанк». Греція інвестувала в економіку України 310 млн дол США. За підсумками 9 місяців 2010 р. спостерігалася активізація двосторонньої торгівлі товарами та послугами. Сальдо залишається позитивним для України. Український експорт

представлений такими товарами: вугілля, нафта та нафтопродукти, чорні метали, органічні хімічні сполуки, зернові культури. В структурі імпорту з Греції найбільші обсяги посідають: плоди, горіхи та цитрусові; продукти хімічної промисловості, ефірні олії та косметичні препарати; котли, машини та механічні пристрої; тютюн; електричні машини; нафта і нафтопродукти; алюміній і вироби з алюмінію. На 01.01.2009 р. резидентами України залучено 1,6 млн дол США в економіку Греції. Українські інвестиції в Греції вкладено в операції з нерухомістю, інжинірингом, наданням послуг підприємцям [11].

Висновки. Розвинена країна – це високий рівень моралі в суспільстві, компетентність і відповідальність влади, потужний промисловий потенціал і розвинене сільське господарство, висока якість життя і чисте довкілля. Розвинена країна – це ефективне управління інноваційним розвитком, забезпечення мотивації генерування нових знань, формування цілісної інноваційної інфраструктури, підвищення наукоємності виробництва. Розвинена країна – це достойне місце у міжнародному розподілі праці. При визначенні пріоритетів у зовнішньоекономічній діяльності України акцент слід робити на Росію, ЄС, США, країни-сусіди, країни-БРИКС. Особливої уваги заслуговує "балканський вектор", зважаючи на історичний, духовний, мовний, релігійний фактори.

Література

1. Сидоренко О. США, Швейцарія і Данія возглавили рейтинг ВЭФ по индексу глобальной конкурентоспособности / О. Сидоренко // Зеркало недели. – 2007. - № 42-43 (671-672).
2. Статистична інформація. Зовнішньоекономічна діяльність. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами (щомісячна інформація). Государственный комитет статистики Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. – Заголовок з екрану.
3. Посольство України в Болгарії. Стан торговельно-економічних відносин та інвестиційної діяльності між Україною та Болгарією. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/bulgaria/ua/16937.htm>. – Заголовок з екрану.
4. Посольство України в Республіці Хорватія та Боснії і Герцеговині (за сумісництвом). Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Боснією і Герцеговиною. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/croatia/ua/17447.htm>. – Заголовок з екрану.
5. Посольство України в Республіці Македонія. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Республікою Македонія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/macedonia/ua/20454.htm>. – Заголовок з екрану.
6. Посольство України в Республіці Сербія. Стан торговельно економічних відносин між Україною та Республікою Сербія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/serbia/ua/3194.htm>. – Заголовок з екрану.
7. Посольство України в Республіці Словенія. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Республікою Словенія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/slovenia/ua/11951.htm>. – Заголовок з екрану.

8. Посольство України в Республіці Хорватія та Боснії і Герцеговині (за сумісництвом). Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Республікою Хорватія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/croatia/ua/17447.htm>. - Заголовок з екрану.
9. Посольство України в Чорногорії. Торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво України та Чорногорії. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/montenegro/ua/news/detail/25871.htm>. - Заголовок з екрану.
10. Посольство України в Грецькій Республіці та в Республіці Албанія (за сумісництвом). Стан торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Албанія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/greece>. - Заголовок з екрану.
11. Посольство України в Грецькій Республіці та в Республіці Албанія (за сумісництвом). Стан та перспективи розвитку торговельно-економічних відносин між Україною та Грецькою Республікою. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/greece>. - Заголовок з екрану.